

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในส่วนที่เกี่ยวกับคุณลักษณะทางจริยธรรม โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยธรรม ที่ปรากฏในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นพัฒนากรอบการวิจัย
2. ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นพัฒนากรอบการวิจัย

1.1 ศึกษาคุณลักษณะทางจริยธรรม ซึ่งบุคคลในสังคมไทยปัจจุบัน ควรประพฤติปฏิบัติหรือได้รับการปลูกฝัง โดยรวบรวมจากเอกสาร วารสาร ตำรา และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ อันได้แก่

- 1.1.1 พระบรมราโชวาทในรัชกาลปัจจุบัน
- 1.1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมในพระพุทธศาสนา
- 1.1.3 นโยบาย คำขวัญ เอกสารของทางรัฐบาล
- 1.1.4 เอกสารของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี จริยธรรม

ของไทย

1.1.5 บทความ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของบุคคลซึ่งเป็นที่ยอมรับของคน
ในสังคม

1.1.6 งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

1.1.7 หลักสูตรประถมศึกษา หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช
2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

1.2 รวบรวมคุณลักษณะทางจริยธรรมจากการศึกษาในข้อ 1.1 โดยรวบรวม
ลักษณะที่คล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน ศึกษาความหมายในแต่ละคุณลักษณะ รวบรวมคุณลักษณะ
ทางจริยธรรมได้ทั้งสิ้น 21 ประการ

1.3 สร้างแบบพิจารณาคุณลักษณะทางจริยธรรม เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้าน
จริยธรรม ใช้พิจารณาความสมบูรณ์ ความถูกต้อง ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

แบบพิจารณาคุณลักษณะทางจริยธรรม (ดูในภาคผนวก) แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

1.3.1 คำชี้แจง ในส่วนนี้จะกล่าวถึงความจำเป็นมาของคุณลักษณะทาง
จริยธรรมที่ปรากฏ และคำแนะนำในการใช้แบบพิจารณาคุณลักษณะทางจริยธรรม

1.3.2 การพิจารณาคุณลักษณะทางจริยธรรม ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะ
21 ประการ ที่ต้องการให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็น เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย พร้อม
ทั้งให้เหตุผล ข้อเสนอแนะ

1.3.3 การพิจารณาความหมาย ในแต่ละคุณลักษณะทางจริยธรรมว่า
เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ถ้าสมควรปรับปรุงควรเป็นเช่นไร พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ

1.3.4 การเพิ่มเติมคุณลักษณะทางจริยธรรม ในทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
ทางด้านจริยธรรมในแต่ละท่าน พร้อมความหมายและเหตุผลประกอบ

1.4 นำแบบพิจารณาคุณลักษณะทางจริยธรรม ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจริยธรรม
จำนวน 29 ท่าน (ดูในภาคผนวก) พิจารณาและให้ข้อคิดเห็นครั้งที่ 1

เกณฑ์พิจารณาคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจริยธรรม

1. เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับจริยธรรม มีผลงานทางการเขียนบทความ ตำรา ตลอดจนการอภิปราย
2. เป็นบุคคลที่สนใจ และแสดงออกให้เห็นถึงความพยายามที่จะพัฒนาจริยธรรม โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการอภิปราย กิจกรรมพัฒนาชุมชน กิจกรรมบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์ เป็นต้น
3. เป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ในงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรม เช่น การวิจัย การวิเคราะห์ การวิจารณ์บทความ เป็นต้น
4. เป็นบุคคลที่มีความสนใจ และให้ความร่วมมือในการตอบแบบพิจารณาคุณลักษณะทางจริยธรรม

1.5 รวบรวมคุณลักษณะทางจริยธรรม โดยนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจริยธรรมในชั้น 1.4 มาสรุปภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.6 นำคุณลักษณะทางจริยธรรมที่รวบรวมได้ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจริยธรรมพิจารณาอีกครั้ง เพื่อยืนยันความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.7 นำผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจริยธรรม มาสรุปเป็นแบบการวิจัย ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งปรากฏคุณลักษณะทางจริยธรรมเพิ่มเติมอีก 3 ประการ รวมทั้งสิ้น 24 ประการ

ขั้นตอนที่ 2 ขึ้นดำเนินการวิจัย

- 2.1 นำกรอบการวิจัยในชั้นที่ 1 มาสร้างแบบวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร
- 2.2 นำแบบวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ
- 2.3 ปรับปรุงแก้ไขแบบวิเคราะห์ได้เครื่องมือในการวิจัย เรียกว่า แบบวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร (ดูในภาคผนวก)
- 2.4 ทดลองวิเคราะห์ตัวอย่างของหลักสูตรและแบบเรียน

2.5 นำตัวอย่างวิเคราะห์ในข้อ 2.4 ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องแล้วจึงนำตัวอย่างวิเคราะห์ ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร 3 ท่าน (ดูในภาคผนวก) พิจารณาและตรวจสอบ เพื่อหาค่าความตรง (Validity)

คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวิเคราะห์เนื้อหาและหลักสูตร

1. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับวิเคราะห์เนื้อหา หรือการวิเคราะห์หลักสูตร
2. เป็นผู้ที่ยินดีให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นต่อผลการวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร

2.6 ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างหนังสือเรียน 1 เล่ม โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายนำมาวิเคราะห์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ซ้ำ 1 ครั้ง โดยใช้ระยะเวลาห่างกัน 2 สัปดาห์ เพื่อตรวจสอบความคงเส้นคงวา (Consistency)

2.7 นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ มาสรุปภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาให้ถูกต้องรัดกุมยิ่งขึ้น วิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร

2.8 ผู้วิจัยวิเคราะห์เอกสารด้วยตนเอง ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.8.1 แหล่งข้อมูล ตามรายการต่อไปนี้ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น หนังสือเรียน คู่มือครู ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาบังคับแกนและวิชาบังคับเลือกทั้ง 5 กลุ่มวิชา ซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการและสำนักพิมพ์เอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้จัดทำ รวมเอกสารทั้งสิ้น 31 เล่ม (ดูในภาคผนวก)

2.8.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรียกว่าแบบวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร โดยมุ่งวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับคุณลักษณะทางจริยธรรม ตลอดจนระบุหน้าที่ปรากฏในเอกสาร

2.8.3 วิธีการวิเคราะห์ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ก. ศึกษาเนื้อหาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จากแหล่งข้อมูลโดยละเอียด
- ข. หน่วยในการวิเคราะห์เนื้อหา ใช้เนื้อหาสำคัญหรือความคิดรวบยอด (Concept) ของเนื้อหาเนมาวิเคราะห์

ค. การวิเคราะห์เนื้อหา โดยการอ่านรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร
พิจารณาประกอบกับแบบวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร กรอกรายการลงในแบบวิเคราะห์เนื้อหา
หลักสูตร

- พิจารณาเนื้อหาสำคัญในแต่ละบท ว่าตรงกับคุณลักษณะทางจริยธรรม
ประการใด หรือมีหลายหัวข้อย่อย ๆ ในแต่ละบทให้สรุปเป็น
หัวข้อสั้น ๆ ได้
  - เนื้อหาสำคัญในแต่ละบทอาจบ่งบอกคุณลักษณะทางจริยธรรม
ประการใดประการหนึ่ง หรือหลาย ๆ ประการได้ แต่จะ
ปรากฏคุณลักษณะทางจริยธรรมประการเดิมในแต่ละบทได้
เพียงครั้งเดียว
- ง. กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับวิเคราะห์เนื้อหา จะพิจารณาร่วมกับ

อาจารย์ที่ปรึกษา

2.8.4 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติดังนี้

- ก. การแจกแจงความถี่คุณลักษณะทางจริยธรรมที่ปรากฏใน
เอกสารแต่ละประเภท
- ข. อัตราส่วนเปรียบเทียบเป็นร้อยละของคุณลักษณะทางจริยธรรม
ในแต่ละคุณลักษณะ

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{ความถี่ของคุณลักษณะทางจริยธรรม}}{\text{ความถี่ทั้งหมดของเอกสารในแต่ละประเภท}} \times 100$$

2.9 สรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาจริยธรรมในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น
พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบ
คำบรรยาย